

fog tartozni. E rendszeresítés következtében a tatai kir. közjegyzőség hatásköre ezen rendelet hatálybalépte napjától kezdve a tatai kir. járásbiróság területére szorítkozik. Az igazságügyminister ezen rendelete 1909. évi szeptember hó 1-én lép hatályba. E napig a nagyigmándi kir. járásbiróság közjegyzői megbízásait a tatai kir. közjegyzőnek adja ki.

*

Személyi hírek. Áthelyeztetett dr. *Csathó Lajos* gyöngyösi kir. közjegyző Nagybecskerekre. Meghalt *Kisfaludy Sándor* kir. tanácsos, tatai kir. közjegyző.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Egész évre . . . 10 kor. Félévre 6 „	Szerkeszti : DR. CHARMANT OSZKÁR budapesti kir. közjegyző. Főmunkatárs : Dr. HOLITSCHER SZIGFRID budapesti kir. közj.-helyettes.	Szerkesztőség és kiadó- ==== hivatal ==== Budapest, Andrassy-út 9.
--	---	--

Tartalom. A telekkönyvi állapot rendezése a hagyatéki eljárásban.
— A közvégrendelet tanuinak írástudása a kir. Curia 1909. évi május 18-án 939. sz. a. hozott elvi jelentőségű határozata szerint.
— Felsőbirósági határozatok. — Lapszemle. — Közlemények.

A telekkönyvi állapot rendezése a hagyatéki eljárásban.

(Befejezés.)

II. A tényleges birtoklási eljárás alapján.

B) Eljárás: a) előzményei.

A hagyaték tárgyalást vezető kir. közjegyző részére szükséges kivonatos másolatokat köteles a telekkönyvi iroda, annak közvetlenül hozzá intézett megrendelésére kiszolgáltatni (Rendelet 114. §).

A kir. közjegyző az ő közjegyzői kerületében fekvő ingatlanokra nézve azokat a teendőket, amelyek különben a telekkönyvi hatóság kiküldöttjének hatáskörébe tartoznak, az 1892. évi XXIX. t.-cz. 2. § 2. b) pontjának, valamint 3. § c) és d) pontjainak eseteiben kiküldetés nélkül, még pedig az idézett rendelet 31—75. §-ai értelmében végzendő cselekményeket az (1886 : VII. t.-cz. 31. §-a helyébe lépett) 1894 : XVI. t.-cz. 52. §-a szerint, ilyen esetben a *helyszinén tartandó tárgyalással egyidejűleg és kapcsolatosan teljesíti.* (Rendelet 116. §.)

A kir. közjegyző feladata, a *helyszini eljárást megelőzőleg* a telekkönyvi állást megvizsgálni és szükség esetén a telekkönyvi

térképről készített vázrajzokkal ellátni magát avégett, hogy a fennforgó kérdésekről teljesen tájékozva legyen. (Rendelet 118. § 1. bek.)

A hagyatéki tárgyalással kapcsolatos tényleges birtoklási eljárásra az 1894:XVI. t.-cz. 53. §-ához képest, a kir. közjegyző tűzi ki a határnapot és arra az örökösödési ügyben érdekelteken kívül, akiket az idézett szakasz megjelöl, megidézi a telekkönyvi tulajdonost vagy tulajdonosokat, esetleg ezeknek ismert örököseit, a tényleges birtokost vagy birtokosokat s esetleg ezeknek ismert örököseit, a községi birót és jegyzőt.

b) *A kiküldöttnek helyszini eljárása.*

A közjegyző, az általa kitűzött határnapon, az illető községben megjelenik és ott az alábbi teendőket lehetőleg megszakítás nélkül teljesíti; — a telekkönyvi hatóság székhelyén e teendők a telekkönyvi hatóság helyiségében teljesítendők és ez esetben a közjegyző az eljárásnál az eredeti telekjegyzőkönyveket használja. (Rendelet 31. §.)

Ha eljárásának folytatásában bármi körülménynél fogva akadályozva van, az eljárást felfüggeszti és erről a hagyatéki bíróságnak jelentést tesz, véleményt adván egyúttal arra nézve, hogy az eljárás folytatására kiküldöttként ki volna alkalmazandó. (Rendelet 32. §.)

A közjegyző csak két bizalmi férfi együttes jelenlétében működhetik. A községi elüljáróság bizalmi férfiaként, teljesen kifogástalan jellemű és jó vagyoni helyzetben levő olyan községi lakosokat köteles a közjegyző felhívására kijelölni, akik a községbeli birtokváltozásokról és a tényleges birtokállapotról alapos tudomással bírnak. Ha ezek napidíjra tartanak igényt, azt a közjegyző állapítja meg a hagyatékban örökösök terhére. A bizalmi férfiak kötelesek a közjegyzőt az eljárásnál felvilágosítással támogatni és a felmerülő ténykérdésekben nyilatkozni. A bizalmi férfiak feladatai közé tartozik különösen a tényleges birtokos, a telekkönyvi tulajdonos és a nyilatkozat megtétele végett megjelent egyének személyazonosságát igazolni. Külön azonossági tanukat csak akkor kell alkalmazni, ha a bizalmi férfiak a megnevezetteket nem ismerik. (Rendelet 33. §.)

A helyszini eljárás nyilvános. A közjegyző köteles az előtte *jelentkező feleket meghallgatni*, őket kellő felvilágosításban részéssíteni, érdekeikre figyelmeztetni, jogaik érvényesítésének módjára

nézve kitanítani és a törvénynek megfelelő utasítással ellátni; különösen arra törekedni, hogy a fennforgó ellentétek a felek között s ezek közmegegyezésével kiegyenlíttessenek: és mindezen czélok elérése végett azokat, akik előtte meg nem jelentek, de akiknek meghallgatását szükségesnek találja, bármikor maga elé hívhatja; — amennyiben a meghívás csupán értesítés, felvilágosítás vagy kitanítás czéljára történik: a jogi személy — főleg a kincstár vagy közalapítvány, püspökség, káptalan — továbbá a távollevő tulajdonos vagy birtokos helyett a helybeli gazdatisztet, vagy a vagyongazdálkodással megbízott személyt, illetve a bérlőt vagy haszonbérlőt kell meghívni. Végre köteles a közjegyző a községelüljáróságot a *helyhatósági bizonyítványok megszerzése és díjmentes kiállítása* tárgyában kiadott belügyministeri rendeletre (1893:50016. sz.) szükség esetén figyelmeztetni és amennyiben az elüljáróság a rendelet ellenére járna el, erről a felettes közigazgatási hatóságnál jelentést tenni. (Rendelet 34. §.)

A helyszini eljárás közben a *rend fentartása* a közjegyző feladata és e célra őt a rendreutasítás, eltávolítás és 20 K-ig terjedhető rendbirsággal való büntetés joga megilleti. A rendezavaró vagy illetlen egyén eltávolítása, ha a felszólítás eredménytelen, a község közbiztossági közegeinek segítségével történik. (Rendelet 35. §.)

A telekkönyvi tulajdonos, átruházó, törlésre engedélyt adó, jogáról lemondó vagy kötelezettséget vállaló nevében csak hitelesített külön meghatalmazással bíró egyén gyakorolhatja a *képviselést*. A törvényes képviselőnek, gyámnak, gondnoknak kötelezettségvállaló, lemondó vagy megváltoztató nyilatkozatához gyámhatósági jóváhagyás vagy utasítás szükséges; csődtömeggondnok részéről választmányi vagy csődbirósági meghatalmazás kívántatik; jogi személyek képviselőre nézve az általános szabályok irányadók. A meghatalmazás, gyámhatósági jóváhagyó határozat vagy utasítás a jegyzőkönyvhöz csatolandó. Ellenmondáshoz és a tényleges birtokos nevében a tulajdonjog bejegyzésének kéréséhez elégséges az általános meghatalmazás; és e célra a törvényes képviselő, gyám, gondnok gyámhatósági jóváhagyást s a csődtömeggondnok választmányi vagy bírósági határozatot felmutatni nem köteles. (Rendelet 36. §.)

Az eljárásról *jegyzőkönyv* vezetendő, még pedig külön a tulajdonjog bejegyzése, külön a helyesbítések iránt előterjesztett nyilat-

kozatokról és kérelmekről. Az ily kérelem és nyilatkozat érvényeségi kelléke, hogy az illetőnek személyazonosságát a két bizalmi férfiú, vagy a községelöljáróság által ismert két tanu bizonyítsa; a jegyzőkönyvet az érdekelt felek, a bizalmi férfiak és azonossági tanuk aláírásukkal (kézjegyükkel) ellássák. (Rendelet 37. §.)

Arra, hogy valaki tényleges birtokosnak tekintessék, *kettős kellék* szükséges: *a)* az ingatlannak oly bírása, amely élők közti jogügyleten, öröklésen (hagyományon), birói ítéleten vagy átadó végzésen alapszik; és *b)* az ingatlannak, mint sajátjának birtoklása. Aki tehát a mondott jogszerzési módok egyikét vagy másikat nem bírja igazolni, valamint a kezelő, gyám, gondnok, bérlő, hasznóbérlő, hasznélvező stb. saját nevükben nem élhetnek a törvény kedvezményével. — *Békés* a birtok akkor, ha a törvényben megállapított határidőn belül sem perrel, sem zárlattal, sem a tényleges birtoklás megszüntetésére alkalmas más ténynyel meg nem támadtatott. A kiküldött hivatalból tartozik kinyomozni, hogy a *tényleg birtokolt ingatlan azonos* avval a telekkönyvi birtokrészlettel, amelyre a tulajdonjognak tényleges birtoklás alapján való bejegyzése kéretik. (Rendelet 38. §.)

Ha a tényleges birtoklás alapján való tulajdonjogi bejegyzést házastárs házastárs irányában akarja érvényesíteni, vagy ha a tényleges birtokos jogelődjére *közvetlenül* ennek házastársa ruházta át az ingatlant: az ily átruházás igazolásához *közjegyzői okirat* kivántatik; ellenben ha az ingatlan az egyik házastársról csak egy vagy több átruházás következtében szállott át a másik házastársra, akkor nem szükséges a közokirat. (Rendelet 41. §.)

Az 1886: XXIX. t.-cz. 15., — és az 1889: XXXVIII. t.-cz. 5. §-a alapján megindított eljárásban előterjesztett *okiratok megvizsgálásánál* irányadó szempontok: *a)* ha az ítéletben az illető fél a telekkönyvi tulajdonos örökösének, hagyományosának vagy jogutódjának van megjelölve, a jogutódlás igazoltnak veendő; — *b)* ha az átruházások telekkönyvön kívül megtörténte eredeti okiratokkal vagy a közjegyző előtt élőszóval tett nyilatkozattal tanusíthatnak, ezek bizonyítékul elfogadandók; — *c)* a telekkönyvi tulajdonos törvényes öröklésre hivatott valamennyi leszármazójának egyértelmű nyilatkozata szükséges az átruházáshoz, az átruházás elismeréséhez és a tényleges birtokos tulajdonjoga bejegyzésébe való beleegyezéshez; — *d)* a szőlőváltási biztos határozata, amelyben a szőlőbirtoknak a

volt földesúr részére történt visszabocsátása tanusíttatik, a telekkönyvi tulajdonos által kiállított átruházási okiratot pótolja. (Rendelet 42. §.)

A tulajdonjog bejegyzését kérő a vonatkozó szerzési okiratot (ítéletet) eredetben köteles a közjegyzőnek átadni, tekintet nélkül arra, hogy magyar szövegűek vagy sem; magyar fordítást csak akkor kell csatolni, ha az okirat nyelvét a közjegyző nem érti. — Írásbeli szerződés hiányában az átruházó telekkönyvi tulajdonos beismerése a jegyzőkönyv szövegébe foglalandó. — A tényleges birtoklás *vagylagosan bizonyítható*: ha helyhatósági bizonyítvánnyal bizonyíttatik, az a jegyzőkönyvhöz csatolandó; ha pedig a bizalmi férfiak nyilatkozatával, ez a jegyzőkönyvbe fölveendő. — Ha a tényleges birtokos részére a telekkönyvi tulajdonos örökösei vagy hagyományosai állították ki az átruházási okiratot, akkor a jogutódlásukat bizonyító ítélet vagy átadó végzés, jogerőségüknek bizonyításamelllett, csatolandók; valamint (a telekkönyvi tulajdonos legalább három év előtti elhalta esetén) az illető hitfelekezeti lelkésznek és a helyhatóságnak azt tanusító bizonyítvánnyal, hogy a telekkönyvi tulajdonos után más leszármazó nem maradt, — illetőleg hogy a telekkönyvi tulajdonos végrendeletet nem hagyott hátra. (Rendelet 43. §.)

Az 1886: XXIX. t.-cz. 16. §-a alapján indított eljárásban a tényleges és békés, legalább három évi birtoklást *mind* a helyhatóság bizonyítvánnyával, *mind* a bizalmi férfiak jegyzőkönyvbe adott nyilatkozatával kell igazolni. (Rendelet 44. §.)

Ha a felek előadása vagy a kinyomozott tényállás szerint a tényleges birtokos a telekkönyvi tulajdonosnak házastársa; ha a telekkönyvi tulajdonos kiskorú, gondnokolt, vagyonbukott vagy horvát-szlavonországi: a közjegyző jegyzőkönyvet sem vesz föl. (Rendelet 47. §.)

Ellenmondással élhetnek: *a)* a telekkönyvi tulajdonos és ennek jogutódja, *b)* ha tényleges birtoklás alapján az előjegyzett tulajdonos lenne bejegyzendő, a bekeblezett tulajdonos és jogutódja, *c)* ha az előjegyzett tulajdonosnak telekkönyvön kívüli jogutóda lenne tényleges birtoklás alapján bejegyzendő, mind a bekeblezett, mind az előjegyzett tulajdonos és ezeknek jogutódjai. — Az ellenmondás előterjeszthető vagy a közjegyző előtt, ki azt jegyzőkönyvbe veszi, vagy a telekkönyvi hatóságnál a tulajdonosi bejegyzést elrendelő végzés meghozataláig. (Rendelet 48. §.)

Az 1886: XXIX. t.-cz. 17. §-a alapján indított eljárást kérheti:

1. ha az egymást követő, nyilvankönyvön kívüli több átruházás, odaítélés vagy átadás okirati igazolásának hiányában a tényleges birtokos legalább telekkönyvi előjegyzésre alkalmas okirattal vagy a *közvetlen* átruházónak beismerő szóbeli nyilatkozatával igazolja, hogy a telekkönyvi tulajdonos (ennek igazolt örököse, vélelmezett örököse, hagyományosa) az ingatlant átruházta; a többi átruházás megtörténte pedig helyhatósági bizonyítvánnyal, a tényleges birtoklás pedig ezzel és a bizalmi férfiak tanusításával bizonyíttatik; 2. ha a közbeeső átruházások bármelyike az átruházó igazolt örököse, vélelmezett örököse, hagyományosa részéről történt. (Rendelet 49. §).

Az 1886: t.-cz. 18. §-a alapján kért eljárásnál megjegyzendő:

1. a telekkönyvi tulajdonos elhalálozása holttányilvánítását vagy elhalálozását megállapító jogerős ítélettel, vagy más oly birói határozattal is igazolható, amelyben az elhalálozás ténye és ideje tényként említettik; 2. a tényleges és békés birtoklás a szabályozott módon igazolandó; 3. a békés birtoklás tíz évi idejébe a birtokelődök, tehát a netáni örökhagyó birtoklása is beszámíttatik; 4. az elhalálozásnak vagy távollétnek háromévi és a békés birtoklás tízévi tartama az eljárási jegyzőkönyv felvételének napjától visszafelé számíttatik; 5. mikor az ingatlan az örökhagyóra telekkönyvön kívül ruháztatott át, a vélelmezett örökös és birtokelődjei békés birtoklásának összesen tíz évi tartama alkalmazandó; ellenben nem kell ezen időtartamot határozottan kimutatni, ha az elhalt telekkönyvi tulajdonosnak vélelmezett örökösei jegyzendőek be, mint tényleges birtokosok. (Rendelet 52. §.) — Az eljárás pedig a következő: a) csatolandók: a telekkönyvi tulajdonos halálát igazoló anyakönyvi kivonat, ítélet vagy határozat; és a helyhatóságnak az ingatlan megszerzésére és a tíz évi birtoklásra nézve kiadott bizonyítványa; jegyzőkönyvbe iktatandó a bizalmiférfiak tízévi birtoklást tanusító bizonyítványa; b) az előbbi pontban bizonyított körülményekre nézve kihallgatandók az elhalt vagy ismeretlen tartózkodású telekkönyvi tulajdonosnak netalán élő házastársa, törvényes örökösödésre hivatott rokonai, a kérdéses területre nézve szomszédjai és az illető hitfelekezet helybeli lelkésze, akiknek nyilatkozata jegyzőkönyvbe veendő a netán kipuhatolt egyéb adatokkal; a jegyzőkönyv általuk aláírandó és ha ezt megtagadják, ez az ok rövid előadásával megjegyzendő; c) ha a hivatalos nyomozás folytán a csatolt bizonyít-

ványok és nyilatkozatok hitele meginog, a közjegyző jegyzőkönyvet nem vesz föl, az iratokat a tényleges birtokosnak visszaadja és őt a törvény rendes útjára utasítja igényeinek érvényesítése végett; ha pedig a jegyzőkönyv felvétele után ingattatik meg a bizonyítványok és nyilatkozatok hitele, a jegyzőkönyvbe ily értelmű záradékot vezet. (Rendelet 53. §.) — Ellenmondásnak ez esetben is helye van a telekkönyvi tulajdonos és ennek jogutódjai részéről: azzal a kibővítéssel, hogy a telekkönyvi tulajdonos leszármazó örökösei ebbeli minőségüket anyakönyvi kivonatokkal kötelesek igazolni. (Rendelet 54. §.)

Az 1889: XXXVIII. t.-czikk 7. §-a alapján kért eljárásnál, ha t. i. az telekkönyvi kiigazítás czimén kéretik, jegyzőkönyv csak akkor veendő fel, ha a helyszinelés vagy átalakítás alkalmával tulajdonosnak nem az ez idő szerint való telekkönyvi tulajdonos, illetve ennek a helyszineléskor vagy átalakításkor bevezetett jogelődje, hanem a tényleges birtokos vagy ennek jogelődje lett volna fölveendő, amely esetben a tényleges birtoklás vagy helyhatósági bizonyítvánnyal, vagy a bizalmi férfiak nyilatkozatával igazolandó. — Ha pedig nem az, aki a helyszineléskor vagy átalakításkor tulajdonosul lett volna felveendő, hanem ennek közvetlen vagy közvetett jogutódja van tényleges birtokban: ennek a tulajdonjoga jegyzendő be kiigazítás czimén, ha a közbejött egy vagy több átruházásra nézve az 1886: XXIX. t.-cz. 15—18., illetve 1889: XXXVIII. t.-cz. 5. és 6. §-aiban szabályozott esetek valamelyike fenforog és az egyébként szükséges feltételek teljesítésén felül az átruházásokra nézve a rendelet 42—54. §-aiban előirt kellékek igazolvák. (Rendelet 55. §.)

Különös szabályok: a) az *özvegyi jog* biztosítása tekintetében. Az örökhagyó özvegyét, amennyiben maga nem felelt volna meg, a közjegyző maga elé hívja és őt arra a jogára figyelmezteti, hogy haszonélvezeti jogának bejegyzésével özvegyi jogának biztosítását követelheti; ha pedig az özvegy meghívható nem volt, ha a meghívásra meg nem jelent vagy megjelenvén, figyelmeztetés daczára özvegyi jogának biztosítását nem kívánta, e körülményt a jegyzőkönyvben meg kell említeni. (Rendelet 56. §.)

b) *Hátralékos vételár, viszonsszolgáltatás, kikötmény biztosítása* tekintetében: ha az átruházó az átruházást ily terhek biztosítása mellett ismeri be, az e részbeli fentartást a jegyzőkönyvbe föl kell venni; több ilyen, visszterhes átruházás esetén, az elsőbb-

ségre nézve, az átruházás időbeli sorrendje határoz. (Rendelet 57. §.)

c) *A tulajdonjog előjegyzésének hatálya a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzésére.*

A telekkönyvi rendtartás 75. §-a értelmében úgy a bekeblezett, mint az előjegyzett tulajdonos ellen további bekeblezések és előjegyzések nyerhetők és ezeknek hatálya az előjegyzés igazolásától függ. Ennélfogva az esetben, amikor tényleges birtokokért oly személy jegyzendő be tulajdonosnak, akinek javára a tulajdonjog előjegyezve van, vagy aki az előjegyzett tulajdonosnak telekkönyvön kívüli birtokutódja, vagy aki az előjegyzett tulajdonos ellenében nyert olyan tulajdonjogi bekeblezést, amelynek hatálya az előjegyzés igazolásától függ: a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzésével egyidejűleg föltétlenül *átvitelnek* a tulajdonjog előjegyzésének igazolásától függő joghatálylyal bejegyzett terhek. (Rendelet 58. §.) — Ha pedig a bekeblezett tulajdonos ellen oly tulajdonjog, zálogjog vagy egyéb tehertétel van a telekkönyvben bejegyezve, amelyeknek joghatálya az előjegyzés *nem-igazolásától* függ és amelyek az előjegyzés igazolása esetében kitörölendők volnának, és ha a törvényszabta egyéb kellékek fenforognak: az előjegyzett tulajdonos vagy ennek akár telekkönyvi, akár telekkönyvön kívüli jogutódja, mint tényleges birtokos, tulajdonosként mégis csak úgy jegyezhető be: a) ha vagy maga a bekeblezett tulajdonos vagy ennek igazolt örököse, bekeblezésre alkalmas okiratban, vagy a közjegyző előtt tett nyilatkozatban a tulajdonjog előjegyzésének igazolásába beleegyezik, vagy ha a tulajdonjog előjegyzése jogerejű itélettel (vagy ugyanoly hatályú egyességgel) igazoltnak kimondatott; b) vagy ha az *előjegyzett* tulajdonos ellen tehertétel nincs bejegyezve és a tényleges birtokos az eljáró közjegyző által fölvetett jegyzőkönyvben a *bekeblezett* tulajdonos ellen a tulajdonjogi előjegyzés nem-igazolásától függő joghatálylyal bekeblezett tehertételeknek feltétlen hatálylyal való bejegyzésébe beleegyezik. — Az a) pont esetében a tulajdonjogi előjegyzés nem-igazolásától függő tehertételek és tulajdonjogi előjegyzések töröltetnek; — a b) pont esetében pedig azok a tehertételek, amelyeknek feltétlen hatálylyal bejegyzésébe a tényleges birtokos beleegyezik, a jegyzőkönyvben tüzetesen és egyenkint megjelölendők. (Rendelet 59. §.) Ezen föltételek teljesítésén kívül, a tulajdonjog előjegyzésének dacára, bejegyezhető a tényleges birtokos tulajdonjoga, ha ez az

előjegyzés igazolásától vagy nem-igazolásától függő tehertételek föltétlenül való bejegyzésébe beleegyezik és az érdekeltek a tehertételek rangsorozata tekintetében is megállapodnak. — Nincs továbbá kizárva az sem, hogy a bekeblezett vagy előjegyzett tulajdonoson kívüli *harmadik* személynek tulajdonjoga tényleges birtoklás alapján *feltételesen* jegyeztessék be: ily esetben a tényleges birtokos tulajdonjogi bejegyzésének joghatálya a bekeblezett tulajdonos ellenében csak akkor lesz, ha a tulajdonjogi előjegyzés nem igazoltatik, — az előjegyzett tulajdonos ellen meg akkor, ha az előjegyzés igazoltatik. (Rendelet 60. §.)

d) A tulajdonjognak a tényleges birtokos javára a telekkönyvi *jószágtest egy részére* való bejegyzésénél, ha eldarabolás szükséges, vázrajz kívántatik meg; a jelzálogos hitelezők meghallgatása vagy beleegyezésük nem szükséges; mert a bejegyzett terhek a tényleges birtokos tulajdonába bejegyzendő jószágtest-részre, mint mellékjelzálogra átviendők. (Rendelet 61. §.)

A *helyesbítések* nézve a következőket kell megjegyeznünk:

a) ha a helyesbítés arra irányul, hogy *határozatlan hányadok helyett határozott hányadok tüntetessenek ki*, az érdekeltek és a bizalmi férfiak meghallgatásával megállapítandó az eljáró közjegyző által az, hogy a tulajdonostársak nem állanak-e valamely elhalt egyén házastársának vagy leszármazóinak viszonyában? és hogy a tulajdonostársak tényleg abban az arányban bírják-e, mint azt az 1889 : XXXVIII. t.-cz. 16. §-a alapján vélelmezni kell, avagy ettől eltérő arányban? — Nem tekintendő határozatlan arányú tulajdonjognak az, ha az ingatlan többek tulajdonául, arány kitétele nélkül van ugyan kitüntetve, de nincs megjelölve az arány határozatlansága sem. (Rendelet 63. §.) Erről a kiküldött jegyzőkönyvet vesz föl az összes társtulajdonossal és figyelmezteti őket, hogy a jogvélelem szerint való tulajdonosi közösséggel ellenkező aránymegállapítást is kívánhatnak; ha pedig egyik vagy másik tulajdonostárs a részesedésből kirekesztetnék, az ő aránylagos részüknek mellőzése beleegyezésük dacára is csak akkor lenne figyelembe vehető, ha részük vagy egyáltalán nincs terhelve, vagy a többiekével teljesen ugyanazonos és ugyanazon rangsorozatú tehertételekkel van terhelve. Az eljárás folyamán bejegyzett tényleges birtokos is tulajdonostársnak tekintetik. (Rendelet 64. §.)

b) *Téves telekkönyvi bejegyzések helyesbítése* iránt az eljárást a közjegyző akkor kezdeményezze, ha a hagyatéki eljárással kap-

csolatos tényleges birtoklási eljárás folyamán értesül arról, hogy a telekkönyvi tulajdonos a valóságban nem azt az ingatlant, hanem más ingatlant tart tényleges birtokában, mint amely a telekkönyvben nevében áll. Akkor idézze maga elé mindkét ingatlan telekkönyvi tulajdonosát és teherlap szerint való jogosultjait és kísérelje meg velük a tulajdonjognak valóságos birtoklását megfelelő helyesbítést és a tehertételek átvitele vagy meghagyása tekintetében való megállapodást; ha pedig ez nem sikerül, az érdekeltek jegyzőkönyv felvétele nélkül a helyesbítés kieszközlése végett a törvény rendes útjára utasítandók. (Rendelet 65. §.)

c) *Közös tulajdon helyett külön területek bejegyzése* iránt is lefolytatható az eljárás az összes tulajdon szerint érdekeltek meghallgatásával, ha a közös tulajdonosok az ingatlant *tényleg megosztva birtokolják*; és ez esetben a teherlap szerint érdekeltek csak akkor hivandók meg, ha azoknak joga nem minden jutalékot terhel — és szükség esetén a felosztásról vázrajz készítendő, amely az érdekelt felek, a bizalmi férfiak és két előjárósági tag által aláírtan, a jegyzőkönyvhöz csatolandó. (Rendelet 66. §.)

d) Ha az eljáró közjegyző oly telki, házi vagy mezei *szolgalmnak* jut tudomására, amely nélkül az uralgó telek vagy épen nem, vagy a tényleges birtokállapot, az épület vagy mivelési ág megváltoztatása nélkül nem használható, avagy ha a szolgalmi jog nélkülözése a használatot tetemesen megnehezítené s ezáltal az uralgó telek értékét csökkentené: az uralgó és szolgáló telek tulajdonosai között kísérelje meg a szolgalm természetét és terjedelmét pontosan körülíró megállapodást és ezt vegye jegyzőkönyvbe. (Rendelet 67. §.)

e) *A birtokrészletek határainak és térmértékének kiigazítása* a tényleges birtoklási eljárás körében csak akkor foghat helyt: 1. ha valamely ingatlan határai szomszédos birtokrészletet, köztér, vagy körút irányában, és a birtokrészleteknek egymás irányában való fekvése teljesen helytelenül és a természeti állapottól eltérően vannak a telekkönyvi térképen feltüntetve; 2. ha közigazgatási szabályozás következtében változtatott vagy áthelyezett belsőségek a telekkönyvi térképen nem a szabályozáshoz képest vannak felvéve; 3. ha hiteles mérnök készítette és az ingatlanok tényleges fekvését feltüntető térvázlat bemutatattik. A kiküldött a kiigazításra nézve az érdekelt szomszédos tulajdonosokat, illetőleg a községelöljáróságot meghallgatja és ha megállapodás jön létre, azt a becsato-

landó vázrajz adataira és a helytelen telekkönyvi térkép kiigazításának módjára hivatkozással, jegyzőkönyvbe igtatja. Ha megállapodás nem jő létre, jegyzőkönyv sem vétetik föl. Vitás határkérdések tárgyalása és a foglalások nyomozására a kiküldött nincs jogosítva (Rendelet 68. §.)

f) *Nem-telekkönyvezett vagy a helyszinelés után képződött ingatlanok felvétele nem kapcsolható össze a hagyatéki tárgyalással.*

g) *Megszűnt jogokra vonatkozó bejegyzések törlésének czéljából* a kiküldött abban az esetben vesz föl jegyzőkönyvet, amikor a telekkönyvi tulajdonos vagy a tényleges birtokos, akinek javára a tulajdonjog bejegyzése végett már a jegyzőkönyv felvételét, a törlést kéri olyan okirat bemutatása mellett, mely az alak és tartalom, valamint a telekkönyvi állás figyelembe vételével a telekkönyvi rendtartás értelmében a törlés bekebelezésére alkalmasnak mutatkozik; vagy amikor az, akinek a javára jog be van jegyezve, megjelenvén, a jog megszűntét előszóval elismeri és ennek alapján akár ő, akár az ingatlan tulajdonosa vagy tényleges birtokosa a bejegyzés törlését kéri. Nem veendő fel jegyzőkönyv, ha az okirat csak a törlés előjegyzésére alkalmas, sem akkor, ha mellékjelzalogról való törlésről van szó és a főjelzalog másik telekkönyvi hatóságnál kezeltetik: ilyenkor a kiküldött a törlés mikéntjéről az illető feleket felvilágosítja. (Rendelet 71. §.)

Beterjesztés. A kir. közjegyző a felvett jegyzőkönyvet mellékleteivel együtt *széljegyzés és elintézés* végett az eljárás befejezése után a telekkönyvi hatóságnak *haladéktalanul* bemutatja. (Rendelet 119. §.)

Az eljárás költségei. A helyszínére a hagyatéki tárgyalással kapcsolatos tényleges birtoklási eljárás teljesítésére kiment kir. közjegyző (közjegyzői helyettes) munkadíját szintén a hagyatéki leltári értéke szabályozza: ha ez 1000 kor.-ig terjed: 2 kor., — 1000 kor.-tól 2000 kor.-ig 4 kor., — 2000—4000-ig: 6 kor., — 4000—10.000-ig: 8 kor., — minden egyéb esetben 10 kor. díjtöbblet jár és e díjat szintén a hagyatéki bíróság állapítja meg. (Rendelet 131. §.)

A tényleges birtoklási eljárásnak ezen ismertetése után föl vesszük az örökösödési eljárásról szóló T. fonalát, idézve annak 68. §-át:

Ha az okirat megszerzése, vagy az azt pótló külön jegyzőkönyv felvétele az előző § értelmében nem sikerül, amennyiben

oly körülmények forognak fenn, amelyek mellett az örökhagyónak mint tényleges birtokosnak tulajdonjoga az 1892. évi XXIX. t.-cz. idevágó rendelkezései alapján az örökhagyó nevére bejegyezhető: e részben a hagyatéki tárgyalás vezetője az idézett törvényczikk s az e részben fennálló szabályok szerint köteles eljárni. A megindított külön eljárás jogerejű elintézése után a hagyaték tárgyalása folytatandó és jogukban áll az érdekelteknek addig is a 76. § b) pontja értelmében a hagyaték részleges átadását kérni.

A szakasz második bekezdése természetesen akkor alkalmazandó, ha a tényleges birtoklási eljárás megindítása miatt a hagyatéki tárgyalást föl kellett függeszteni; ha azután a tényleges birtoklási eljárásról fölvevett jegyzőkönyvnek a telekkönyvi hatósághoz betérjesztése után a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését tárgyzó végzés meghozatott s akkor a tárgyalás a most már megállapított hagyatéki állagra nézve folytatandó: de a felek a felüggesztés előtt kérhetik a többi vagyon tekintetében a részleges átadást. Erre az esetre azonban szintén áll, hogy legczélszerűbb a tényleges birtoklási eljárást, ha annak szükséges és lehetséges volta már az előiratokból kivehető, a hagyatéki tárgyalással együttesen lefolytatni és ha a tényleges birtoklási eljárás simán lefolyt, annak eredményeképp állapítani meg a hagyatéki vagyont és a hagyatéki tárgyalást befejezni. Lehetőleg odatörekedjünk, hogy a hagyatéki ügy végleg befejezve kerüljön ki kezünk közül!

Ha azonban a tényleges birtoklási eljárás lefolytatására szükséges kellékek egyáltalán nincsenek meg és az ahhoz megkívántató adatok meg nem szerezhethők; ha továbbá a felek által becsatolt okiratok sem alkalmasak arra, hogy azoknak alapján az örökhagyó tulajdonjoga a telekkönyvbe bejegyezhető lenne: és így sem a T. 67, sem 68. §-a nem volna alkalmazható; akkor ezen nem-alkalmazhatóság okait a közjegyző foglalja a tárgyalási jegyzőkönyvbe és a T. 72. §-ának harmadik bekezdéséhez képest, a felek megegyezésének megfelelően, írja jegyzőkönyvbe azt a kérelmet, hogy a fenti módon át nem írható ingatlanra az örökösnek vagy hagyományosnak öröklési, átháramlási joga mondassék ki és ezek jogosíttassanak föl arra, hogy tulajdonjogukat a törvény rendes útján érvényesíthetik.

Dr. Stassik Ferencz
ügyvéd.

A közvégrendelet tanuinak irástudása a kir. Curia 1909. évi május 18-án 939. sz. a. hozott elvi jelentőségű határozata szerint.

III.

A Curia e határozattal olyan követelményt állít fel, melynek a nemzetiségek lakta vidékeken működő közjegyzők csak jelentékeny nehézségek árán felelhetnek meg, de olyant is, mely úgy a közjegyzői törvénynyel, mint az 1876:XVI. t.-czikknek a közvégrendeletekről szóló III. fejezetével ellenkezik. Teljesen figyelmen kívül hagyja a Curia azt a körülményt, hogy a közjegyzői okiratoknak, tehát a közjegyzői végrendeleteknek hitelességét a törvény által szabatosan előírt s csak másodsorban figyelembe jövő formák tömegének pontos betartásán kívül, elsősorban s legfőképp *maga a kir. közjegyző* mint okiratot kiállító hites személy adja meg.

Vegyük sorba a közjegyzői törvénynek a tanukról szóló rendelkezéseit. Az 1874:XXXV. t.-cz. 71. §-a általános szabályként mondja ki, hogy „tanuk jelenléte az okiratok felvételénél *rendszerint* nem szükséges“. S ezzel szemben mint *kivételt* állítja fel e szakasz második mondatát: „Ha azonban a jelen törvény rendel, vagy valamely fél kívánja, két tanu hivandó meg.“ Sőt azokban a kivételes esetekben is, melyekben a törvény szerint tanuk alkalmazandók volnának, mellőzendő a tanuk jelenléte az okirat felolvasásánál, ha felek az idézett t.-cz. 74. §-a értelmében azt kívánják, s elég annak kijelentése, hogy az okirat a felek előtt felolvastatott, vagy maguk azt elolvasták.

Ezzel szemben két tanu hivandó meg, ha a fél nem tud írni (80. §), ha valamely fél vak, siket, néma vagy siketnéma (75. §) s ha az okirat halálesetre szóló rendelkezést tartalmaz (82. §), de ezekben az esetekben sem okvetlenül szükséges a két tanu, amennyiben a 73. § alapján helyettük egy másik közjegyző közreműködése vehető igénybe.

Láthatjuk ezekből, hogy a közjegyzői okiratok felvételénél a tanuknak jelentéktelen, kivételes szerepük van, s fő, hitelesítő személy maga a közjegyző. Mivel azonban a Curia említett határozata arról az egyik kivételes esetről szól, amikor két tanu vagy

egy másik közjegyző jelenléte szükséges, sorra kell vennünk azokat a követelményeket, melyeket a törvény a tanukra nézve felállít.

Az 1874:XXXV. t.-cz. 72. §-ában a 16 éves koron kívül megkivántatik, hogy „az ügyleti tanuk közül legalább az egyik írni és olvasni tudjon“. Majd ugyane szakasz öt pontban felsorolja a tanuskodást kizáró okokat. E helyen kiemelendő, hogy nincs a törvényben követelményként felállítva, milyen nyelven tudjon az egyik tanu írni, olvasni, s nincs a tanuskodásból kizáró okok között az, hogy tanu az okirat nyelvét nem érti.

De hogy ezt a szabályt a törvényben „ugyanazon jogi célra szolgáló hasonló jogintézmények, illetve hasonló jogi rendelkezések lehetően egyenlő értelmezése“ útján belemagyarítani sem lehet, kitűnik, ha a közjegyzői törvényeknek az okiratok nyelvére vonatkozó rendelkezéseit taglaljuk.

Az 1886 : VII. t.-cz. 26. §-a így szól: „A közjegyző jogosítva van tolmács alkalmazása nélkül is, *magyar* nyelven felvenni az okiratot oly felekkel, akik a magyar nyelvet *nem* értik, ha a közjegyző a felek által értett nyelven okiratot felvenni jogosítva van. Ily esetben azonban a közjegyző az okirat záradékában, jogosítványára való hivatkozással, az okiratnak a felek által értett nyelven történt megmagyarozását bizonyítani tartozik.“ Ebből következik, hogy az ügyfélnek rendszerint (kivételek az egészen más szempont alá eső 74., 76., 77. §§), nem szükséges alkalmat, de még módot sem nyújtani arra, hogy a közjegyzői okiratot elolvassa. A nyelvjogosítvánnyal bíró közjegyző tehát az ügyfél előtt teljesen ismeretlen, magyar nyelven veszi fel az okiratot, az ügyfél tehát nincs abban a helyzetben, hogy az okiratot elolvassa s így aláírásával nem állapíthatja meg, hogy az okirat az ő rendelkezésének megfelelően van felvéve, mégis teljesen elég van téve a törvénynek és közhitelességnek, ha a közjegyző a magyar okiratot a fél nyelvén megmagyarozza, s a magyarozást ő maga a záradékban tanusítja. Ebből is látható, hogy a főhitelesítő erőt a közjegyzőbe helyezi a törvény.

Még inkább szembetűnik ez, ha a novella e szakaszát párhuzamba állítjuk a közjegyzői törvény 78. §-ának 1. és 3. bekezdéseivel. Ezek szerint ugyanis „ha valamelyik fél egyikét sem érti azon nyelveknek, melyeken a közjegyző okiratokat felvenni jogosítva van, a közjegyző hites tolmács meghívása mellett az

okiratot magyar nyelven veszi fel“. „A jelen § esetében két tanu vagy egy másik közjegyző jelenléte szükséges.“

Míg tehát a novella 26. §-ában egyáltalában nem kíván tanut, közhitelűnek véve magának a közjegyzőnek magyarozását, utóbbi esetben már a tolmács mellé megköveteli a két tanut, ezzel is kifejezésre juttatván, hogy főhitelesítő csakis a közjegyző.

Ha tehát a fél tud írni és olvasni, de idegen nyelven, nincs abban a helyzetben, hogy a magyar nyelven felvett közjegyzői okiratot elolvassa, ennek daczára a törvény nem kíván más eljárást alkalmazni, mint a magyar nyelvű ügyfeleknél; nem rendeli, hogy az okirat az idegen nyelvű ügyfél anyanyelvén veendő fel, hanem ellenkezőleg szabályként az idézett 26. §-t állítja fel. Nem helyezkedik a Curia álláspontjára s nem ruházza fel az ügyfelet, még kevésbé a tanukat quasi ellenőrzési joggal abból a szempontból, „hogy az okirat felolvasott tartalma magának a végrendekezésnek megfelelően van-e az okiratba felvéve“.

Ha a fél nem tud írni, a törvény akként rendelkezik, hogy a közjegyzői okirat két tanu jelenlétében olvassassék fel, s az ügyfél előttük lássa el kézjegyével, nevét pedig az egyik tanu írja alá. Magyar nyelvű s idegen nyelvű írástudatlan ügyfél között külömbiséget a törvény nem tesz, tehát itt sem lehet más, mint a novella 26. szakasza, irányadó.

Ha tehát előbbi esetben az írni-olvasni tudó *ügyfélnek* nem kell módot nyújtani a közjegyzői okirat elolvasására, még kevésbé kell itt a *tanukat*, vagy azok egyikét abba a helyzetbe hozni, hogy az okiratot elolvassák.

A törvény rendelkezéséből tehát nem lehet levezetni a Curia által kimondott szabályt, hogy „az írni és olvasni tudás csak az okirat nyelvére vonatkozhatik“. Hiszen ha ez, amint a Curia kifejezi magát, a „dolog természetéből következik,“ akkor nemcsak a halál-esetre szóló rendelkezést tartalmazó közjegyzői okiratok, hanem általában minden közjegyzői okirat felvételénél csakis az okirat nyelvén írni és olvasni tudó tanu volna alkalmazandó; az idegen nyelvű ügyfelek részére kiállított közjegyzői okiratok tehát, — a tanuk is, miután a fél hozza őket magával, rendszerint idegen nyelvűek lévén, — idegen nyelven volnának felveendőek.

A Curia ítéletében alkalmazott megszorító törvényt magyarázat ide vezet.

Ha a törvény, amint fentebb kimutattuk, feltétlenül elegendőnek tartja, hogy a közjegyző a magyar nyelven felvett okiratot az idegen nyelvű ügyfélnek anyanyelvén megmagyarázza, a Curianak azt, hogy a közjegyző nem a fél akaratát veszi fel az okiratba, még kevésbé szabad feltételezni, s a közjegyző ellenőrzése végett az okirat nyelvén is írni, olvasni tudó tanukat követelni.

Ezzel úgy az ügyfél, mint a tanuk írni-olvasni tudása ki volna merítve. Minthogy azonban a Curia a végrendeleti tanuk egyikére állította fel az említett követelményt, ki kell térnünk a közjegyzői törvénynek a végrendelezések felvételéről szóló VII. fejezetére is.

A törvény 82. szakasza így szól: „A közjegyző által felveendő végrendelezések tekintetében a közjegyzői okiratokra előszabott kellékeken felül szükséges, hogy a) a végrendelező személyesen jelentse ki végakarátát a közjegyző előtt, b) az ügymenet egész folyama két tanu, vagy egy másik közjegyző folyton jelen legyen; c) a jelen § határozatainak megtartása az okiratban bizonyíttassék.“

A végrendeleti tanukról tehát akként intézkedik, hogy az ügymenet (a Curia 80. sz. teljes ülési döntvénye szerint a felolvasás) egész folyama alatt két tanu vagy egy másik közjegyző folyton jelen legyen, egyebekben azonban a tanukra nézve az a szabály áll, ami a közjegyzői okiratok tanuira általában. A fentebb kifejtettek szerint tehát a közjegyzői végrendeleteknél sem kell, hogy a tanuk vagy azok egyike az okirat nyelvén írni és olvasni tudjon, hanem elegendő itt is, ha a közjegyző az 1886. évi VII. t.-cz. 26. §-a értelmében idegen nyelvjogosítványa alapján magyarul állítja ki a végrendeletet és az okirat tartalmának az ügyfél anyanyelvén történt megmagyarázását bizonyítja.

A Curia azt a törvényértelmezési szabályt, hogy „ugyanazon jogi célra szolgáló hasonló jogintézmények, illetve hasonló jogi rendelkezések lehetően egyenlően értelmeztessenek“, nem jó helyen alkalmazza, mert az 1874. évi XXXV. t.-cz. 72. §-a és az 1876. évi XVI. t.-cz. 4. §-a között nemcsak az a különbség, hogy amott két, emitt négy tanu kívántatik. Előbbi általában a közjegyzői okirat és pedig elsősorban élők közötti jogügyletek tanuiról intézkedik, azt tárgyazván, hogy kik lehetnek tanuk, anélkül azonban, hogy a tanuk számáról, mely egy más, a 71. §-ban van előírva, említés tétetnék, — utóbbi pedig csupán a magánvégrendelet tanuinak számáról s nem másról szól.

Hol itt a hasonló cél? Ha már hasonló jogintézményeket veszünk, akkor az élők közötti jogügyletekről felvett közjegyzői okirat sokkal közelebb esik a halálesetre szóló közjegyzői okirathoz, ugyanazon törvényczikk szakaszai s illetve intézkedései mégis csak közelebb esnek egymáshoz, éppen ezért tehát a Curianak arra az álláspontra kellett volna helyezkedni, hogy amint általában a közjegyzői okiratok tanuinak, úgy a közjegyzői végrendeletek tanuinak sem kell az okirat nyelvét érteniök.

A határozat utolsó indoka sem szerencsés. Azt mondja a Curia, hogy az 1876. évi XVI. t.-czikkben nincs oly rendelkezés, mely kizárná, hogy a magánvégrendeletekre vonatkozó szabályok alkalmaztassanak a közvégrendeletekre. De igenis van! Az 1876: XVI. t.-cz. III. fejezete a közvégrendeletekről szóló rendelkezéseit a 21. §-ban ezzel vezeti be: „Közvégrendeletet közjegyző és kir. járásbiróságok előtt az 1874. évi XXXV. törvényczikkben előirt módon lehet tenni.“ E rendelkezéssel tehát kizárta azt, hogy a közvégrendelet alaki kellékei tekintetében a közjegyzői törvénytől eltérő, sőt azzal ellenkező szabályok alkalmaztassanak.

De még ha a Curia álláspontját foglaljuk el s a magánvégrendeletekről szóló törvény intézkedéseiből következtetünk a közvégrendeletek kellékeire, akkor is más eredményre kell jutnunk.

Az 1876: VII. t.-cz. 4. és 6. §§-aiból keletkezett birói gyakorlat szerint a tanuk felének a végrendelet nyelvét érteniök kell. Már most, ha figyelembe vesszük azt, hogy a közjegyzői törvény 73., 75., 78., 80. és 83. §§-ai értelmében a két tanu helyett egy másik közjegyző működése mindig igénybe vehető, kétségtelen, hogy a közjegyző, mint kvalitatív tanu pótolja a magánvégrendelet tanuinak felét. Ha tehát a közjegyző, mint két tanut pótló tanu ismeri az okirat és a végrendelező nyelvét, akkor a másik két tanunak az okirat nyelvét ismerniök felesleges. Ha már a Curia, a magánvégrendeletet tartva szem előtt, arányosította a tanukat, ezt a műveletet így kellett volna végeznie.

A Curia azonban szem elől tévesztette, hogy nemcsak okiratot felvevő közeg a kir. közjegyző, hanem a közjegyzői törvénynek fennt kiemelt, de még számos egyéb intézkedéseiből kitűnőleg is ő maga adja meg a közjegyzői okirat hitelességét, róla tehát jogosítványának tullepését és az alaki kellékek ellen való hibázást feltenni s mellé ellenőrzőket rendelni nem szabad.

Dr. Bognár József

lugosi kir. közjegyzőhelyettes.

Felsőbirósági határozatok.

Közjegyzői rendtartás.

172. Gy. P. a magyar kir. igazságügyministeriumhoz intézett ... számú kérvényében kir. közjegyzőt szabálytalan tények és mulasztások elkövetésével vádolva felelősségre vonni, és az okozott kár megfizetésére kötelezni kérte. Ezt a kérvényt mellékleteivel együtt az igazságügyministerium a folyamodó által panaszolt és esetleg fegyelmi vétség megállapítására alkalmas körülményre való tekintettel a kamarának illetékes intézkedés végett megküldötte. Minthogy pedig annak elbírálása, van-e helye a fegyelmi eljárásnak vagy nem? úgy annak megállapítása is, hogy elévülés esete fenforog-e vagy nem? nem a közjegyzői kamara választmányának, hanem az 1874:XXXV. t.-cz. 190. §-a szerint alakított fegyelmi bíróságnak hatáskörébe tartozik: a közjegyzői kamara szabálytalanul járt el, mikor a hatáskörébe nem tartozó ügyben döntött; ennél fogva végzését megsemmisíteni és elrendelni kellett, hogy az ügyiratok a kir. közjegyzői kamara fegyelmi bíróságához áttétessenek. (Curia 1909. június 1. 2281. sz.)

*

173. Ámbár a törvényszék által vonatkozóan kifejtett s itt is elfogadott indokok alapján nem bizonyult valónak azon felperesi állítás, hogy a közvégrendelet megtételénél az örökhatyó gyenge elméjű volt, s hogy annak megtételére első- és negyedrendű alperesek által kényszerítve lett, a G. L. nagyhalmágyi kir. albiró által 1903. évi május hó 5-én O. 108. sz. alatt felvett közvégrendelet az elsőbiróság ítéletének e részbeni megváltoztatásával, érvénytelennek volt kimondandó, mert az 1886. évi VII. t.-cz. 9. §-ának utolsó bekezdése kötelezőleg megállapítja, hogy a járásbiró a közjegyző helyett végzett teendőknél mindazon szabályokat megtartani köteles, amelyekre a közjegyző az 1874. évi XXXV. és az 1886. évi VII. t.-cz. értelmében kötelezve van, az 1874. évi XXXV. t.-cz. 78. §-a pedig megállapítja, hogyha a két fél egyikét sem érti azoknak a nyelveknek, melyeken a közjegyző okiratokat felvenni jogosítva van, hites tolmácsot köteles alkalmazni s az okiratot magyar nyelven veszi fel, s ezen kötelező szabály alól az 1886. évi VII. t.-cz. 26. §-a csak az esetben enged kivételt, ha a közjegyző fel van jogosítva a fél által értett nyelven okiratot felvenni, a járásbiró azonban mindig magyar nyelven köteles az okiratot felvenni s az 1886. évi VII. t.-cz. 26. §-ában megállapított nyelvjogosítvánnyal nem bír, amely rendelkezésekből nyilvánvaló, hogy mindazon esetekben, midőn a fél a magyar nyelvet, melyen a járásbiró az okiratot felvenni köteles, nem érti, a járásbiró hiteles tolmácsot

tartozik alkalmazni, s ezt abból az indokból, mert ő érti s beszél a fél nyelvét, nem mellőzheti, s minthogy G. L. kir. albiró a végrendelet felvételénél, a törvény kötelező rendelete ellenére, hiteles tolmácsot nem alkalmazott, bár az örökhatyó a magyar nyelvet nem értette s nem beszélt, s minthogy az 1874. évi XXXV. t.-cz. 82. §-a értelmében a 78. §-ban megállapított rendelkezés — kellék — a végrendeletek felvételénél is szükséges, a G. L. kir. albiró által felvett közvégrendelet alaki kellék hiánya miatt semmis, érvénytelen;

minthogy pedig jogszabályt képez, hogy maga a végrendelet alkotásának a ténye még nem elég a korábbi végrendelet hatálytalanítására, mert az örökhatyónak szándékában állhatott ugyan a korábbi végrendeletét megváltoztatni, de szándékának fogamatja nem lett, mert kijelentett akarata az utóbbi végrendelet érvénytelensége folytán nem teljesült, következik, hogy a korábbi végrendelet, ha törvényes módon meg nem másított, hatályban marad, ha az új végrendelet bármely okból érvénytelen; ez indokból az örökhatyó által 1898. január 17-én tett írásbeli magánvégrendeletet hatályában fentartani kellett. (Nagyvárad kir. tábla 1909. márczius 2. 2593. sz.)

A kir. Curia a járásbiró által felvett közvégrendeletet érvényesnek mondja ki. A megbírálandó jogkérdés az, hogy a G. L. nagyhalmágyi kir. járásbirósági albiró által 1903. május 5-én felvett G) alatti közvégrendelet érvényesnek tartandó-e? és hogy annak rendelkezései mennyiben sértik felperes kötelesrészét. A G) alatti közvégrendelet ellen felperes által emelt s a másodbiróság által helyesen elutasított többi kifogások figyelmen kívül hagyásával, egyedül a tolmács nem alkalmazására alapított kifogás teendő birói mérlegelés tárgyává. Az 1874:XXXV. t.-cz. 78. és 82. §§ s az 1886:VII. t.-cz. 9. és 26. §§ egybevetéséből nem állapítható meg, hogy abban az esetben, ha az ügyfél magyarul nem beszél, a kir. közjegyző helyett eljáró kir. járásbiró feltétlenül tolmácsot tartozik alkalmazni akkor is, ha a járásbiró az ügyfél nyelvét beszél; mert ilyen kötelező szabályt az idézett szakaszok egyáltalában nem tartalmaznak és mert a dolog természetéből folyik, hogy tolmács alkalmazásának csak abban az esetben van helye, ha a kir. járásbiró az ügyfél nyelvét nem beszél s ez okból az ügyféllel közvetlenül nem képes tárgyalni és végül, mert a közjegyzői törvény 82. §-ának azon általános kijelentése, hogy a kir. közjegyző az okiratokra felállított szabályokat a végrendeletek felvételénél is betartani köteles, valamint a közjegyzői novella 9. §-ának végbekezdésében foglalt azon további, szintén általános kijelentés, hogy a járásbiró is tartozik betartani a közjegyzői törvényben felállított szabályokat: nem vehető olyan értelemben, hogy a tolmács alkalmazása az eljáró kir. járásbiróra nézve, abban az esetben is, ha a fél nyelvét beszél, olyan feltétlen érvényességi kellék,

melynek elmulasztása érvénytelenségi okul szolgálhatna, mert a tolmács alkalmazása a kir. járásbíróra nézve nem végrendeleti érvényességi alakszerűségi követelmény, hanem hivatali eljárási képesítési kellék, melyre a birói ügyviteli szabályok az irányadók. A kifejtettek szerint e G) alatti végrendelet érvényes lévén s ez által örökhagyónak előzőleg, 1898. január 17-én alkotott F) alatti magánvégrendelete hatálytalanná válván, további birói döntés tárgyává az teendő, hogy a G) alatti közvégrendelet mennyiben sérti felperes kötelelrészt? Minthogy ebben a kérdésben a kir. Curia ezuttal azért nem határozhat, mert a másodbiróság elfoglalt elvi álláspontjához képest a felperes kötelelrésztének mennyisége kérdésében nem határozott: ezekből az indokokból a másodbiróságot a rendelkező rész értelmében új érdemleges határozat hozatalára kellett utasítani. (*Curia 1909. szeptember 1. 2353. sz.*)

*

174. Felperes kártérítés iránt előterjesztett kereseti kérelmének jogalapját az képezi, hogy alperesnek, mint volt közjegyzőnek a helyettese, J. I., kinek az eljárásáért az 1886:VII. t.-cz. 8. §-a értelmében, vagyonilag közvetlen ő felelős, az 1907. január 30-án elhunyt N. Gy. és felperes által 1900. november 28-án tett kölcsönös végrendeleti intézkedéseket, oly — a keresethez A) alatt csatolt kölcsönös végrendelet elnevezésű és tartalmu közjegyzői okiratba vette fel, mely közokirat, illetve kölcsönös végrendelet, az 1876:XVI. t.-cz. 13. §-ának rendelkezése folytán semmis s amely semmis végrendelettel szemben a nevezett örökhagyó törvényes lemenő örökösei a hagyatéki vagyona törvényes örökösödés jogcímén igényt támasztottak s a gyöngyösi járásbiróság, mint hagyatéki bíróság az 1907. Ö. 240/1. sz. jogerős végzésével az örökhagyó összes hagyatéki vagyona a leszármazó örökösöknek, törvényes örökösödés jogcímén átadta s ezáltal felperes az örökhagyó kifejezett végrendeletkezési akaratával biztosított hagyatéki vagyontól elesett s a keresetében felszámított kárt szenvedte.

Alperes kártérítési kötelezettségének a megállapítása tehát, annak az előzetes kérdésnek az eldöntését követeli meg, hogy az alperes kirendelt helyettese által „kölcsönös végrendelet“ elnevezése alatt, közjegyzői okiratba foglalt végrendeletkezés semmis-e? mint-hogy azonban alperes, a kölcsönös végrendelet elnevezése alatt közjegyzői okiratba foglalt végrendeletkezésnek érvényességét vitatja s azt állítja, hogy az örökösödési szerződést foglal magában, melyre az 1876. évi XVI. t.-cz. 13. §-ának tiltó rendelkezése nem alkalmazható s minthogy a hagyatéki bíróságnak az örökösödési s ekként peren kívüli eljárás során az 1894:XVI. t.-cz. 85. §-a értelmében hozott s felperest perre utasító 1907. Ö. 34/5. sz. határozata s kérdés eldöntését nem tartalmazhatja s nem is tartalmazza, mert erre hatáskörrel nem bír s a hagyatéki vagyona csak annak

jogkövetkezményeként lett, a felperes örökösödési igényére való tekintet nélkül, a törvényes lemenő örökösöknek átadva, mert felperes a perre utasító végzésben megállapított záros határidő daczára, végrendeleti örökösödési igényét per utján érvényesíteni elmulasztotta s minthogy az a felperesi állítás, hogy az 1876:XVI. t.-cz. 13. §-ának ama világos rendelkezése folytán, hogy a nem házastársak által alkotott közös végrendeletek mindenike semmis, nincs és nem lehetett arra kötelezve, hogy alperes kártérítési kötelezettségének megállapítása végett e feltétlenül semmis végrendelet érvényességét s ez alapon végrendeleti örökösödési jogát előzetesen per utján vitassa s olyan pert tegyen folyamatba, mely biztos per-vesztéssel végződik, figyelembe nem jöhet, mert ha felperes az alperes anyagi felelősségét meg akarja állapítani, úgy köteles maga részéről is mindazon törvényes eszközöket igénybe venni, amelyek segítségével a károsodás bekövetkezése elhárítható s mert alperes vagyoni felelőssége csak akkor vitatható s állapítható meg, ha a helyettese által felvett közjegyzői okiratba foglalt „kölcsönös végrendelet“ oly ok miatt semmis és érvénytelen, mely az okiratot felvevő közjegyzőhelyettesnek hibája, mulasztása folytán következett be, ámde annak a kérdésnek az eldöntése, hogy a jelzett közjegyzői okiratba foglalt kölcsönös végrendelet semmis-e? vagy sem? s ha igen? úgy minő okból? a jelen per során el nem bírálható, mert az annak érvényességét megtámadott s azáltal érdekelt ellentétes igényű és érdekű örökösök perben nem állanak s ekként kétségtelen, hogy felperes kártérítés iránti keresete mindaddig, míg az erre illetékes bíróság jogérvényesen meg nem állapítja, hogy az örökhagyónak fenn jelzett közokiratba foglalt végrendeletkezése semmis, időelőtti. (*Nagyváradi kir. tábla 1908. december 30. 2817. sz.*)

A kir. Curia a másodbiróság ítéletét megváltoztatja és felperest keresetével időelőttiség okából elutasíthatónak nem találja; ennek következtében a másodbiróságot érdemleges határozat hozatalára utasítja.

Felperes keresetét kártérítésre irányította és arra alapította, hogy az alperes közjegyzői irodájában felvett A) alatti közjegyzői okirat szerint felperes és N. Gy. abban az egy okiratban közös végrendeletet tettek, azonban felperes a végrendelet által neki szánt kedvezményben azért nem részesülhetett, mert felperes és N. Gy. a közös végrendelet tételkor nem voltak házastársak és így az a közös végrendelet az 1876:XVI. t.-cz. 13. §-a szerint semmis. Az ekként nyilván hatálytalan közjegyzői okirat tekintetében pedig az alperes vagyonilag felelős. A másodbiróság felperest keresetével időelőttiség okából azért utasította el, mert csak az érdekelt összes örökösök perben állása mellett lefolytatandó perben dönthető el az illető végrendeletnek érvényessége vagy érvénytelensége. Ámde az 1876:XVI. t.-cz. 19. §-a egyenes rendelkezésénél fogva a házastársak kivételével, ha ugyanabba a végrendeletbe többeknek végintéz-

kedése foglaltatik, e végrendelek mindenike semmis; továbbá a perhez csatolt hagyatéki iratok szerint N. Gy. után maradtak leszármazók, a törvényes örökösödésre elsősorban hivatott ezek a leszármazók az illető végrendeletet el nem fogadták, velük szemben az illető végrendeletre hivatkozó felperes épen az 1876: XVI. t.-cz. 13. §-a rendelkezésének alapul vételével utasított perre, azonban felperes azt a pert meg nem indította, a hagyaték az illető végrendeletre való tekintet nélkül a törvényes örökösödés szabályainak megfelelőleg adatott át és így felperes az illető végrendelet által neki szánt előnyben tényleg nem részesült.

Ilyen körülmények között jelenleg nincs jogilag indokolt szüksége annak, hogy felperes jelen keresetét megelőzően az érdekelt összes örökösök perben állása mellett lefolytatandó perben eldöntessék az, hogy az illető végrendelet semmis; következésképen felperes keresete a másodbiróság ítéletében felhozott okoknál fogva nem időelőtti. (*Curia 1909. szeptember 1. 1126. sz.*)

Hagyatéki eljárás.

175. Az 1906. Ö. 170/20. sz. kérvényükben fenn megnevezett zárlatot kérelmezők az „I. A) csoport”, valamint a „II. B) csoport”-ban felsorolt összegeknek pótleltározását és hagyatéki zár alá vételét azon az alapon kérték, mivel végrendeleti örökösök M. Gy. és neje M. M. ezen értékeket nemcsak a leltározáskor, hanem a hagyaték letárgyalásakor eltitkolták, ezeknek létezését e' tagadták s mivel ezen cselekményük eltulajdonítási szándékot igazol, nevezettek ily nagy értékeknek birtokukban leendő meghagyására nem alkalmasak: nem megbízhatók és pedig annál kevésbbé, mert kellő vagyoni fedezettel nem bírnak.

Zárlatot kérők az 1906. Ö. 170/26. sz. a. végzéssel kitűzött tárgyaláson ismételték, hangsúlyozván, hogy a zár alá vétetni és leltározatni vélt összegek póthagyatékot képeznek, amennyiben M. Gy. és neje azokat örökhagyó életében és az örökhagyó tulajdonát képezett betéti összegekből vették fel és fordították saját céljaikra és kérvényük támogatására okiratokra hivatkoznak.

Ezzel szemben M. Gy. és neje tagadják, hogy hagyatéki vagyont eltitkolást követtek volna el s tagadják, hogy az általuk beismert, a betétből kivett kisebb-nagyobb összegek hagyatéki vagyont képeznének, mivel azokat örökhagyótól kapták s azzal érvelnek, hogy póthagyaték leltározásának helye nincsen és nem lehet, mivel a perre utasítás megtörtént, úgyszintén zárlatnak sem, mert zárlatot kérők ezen összegeket amúgy is pótkeresetbe vették. Tekintettel arra, hogy a zárlati kérvényben a „B) csoport”-ban részletezett betéti könyvecskék zár alatt vannak, amennyiben bírói

lelétbe helyezték, ennél fogva azoknak újabbi biztosítása feleslegessé vált.

Tekintettel arra, hogy a joggyakorlat szerint pótleltározásnak perre utasítás után helye többé már nem lehet, hogy pedig a perre utasítás megtörtént s hogy a per folyamatban van, az a hagyatéki iratokból kitűnik; tekintettel arra, hogy M. Gy. és neje tagadják, hogy a hagyatékba több vagyont tartoznák, mint amennyi leltározatott, minthogy zárlatot kérők maguk is elismerik, de még igazolva is van, hogy a fenti összegek iránt pótkeresetet indítottak a temesvári kir. törvényszéknél hagyatékként leendő megállapítás végett; tekintettel arra, hogy zárlatot kérők olyan körülményeket, amelyekből a hagyatéki vagyont elrejtésére, eltitkolására vagy megrongálására lehelne következtenni, vagy pedig veszély forogna fenn, igazolni nem tudták; minthogy végül zárlat és leltározás csak oly vagyontárgyakra rendelhető el, amelyek az örökhagyó birtokát képezték, birtokában találtattak s amelyek nem kifogásolt hagyatékot képeznek; minthogy a fenti értékeknek a hagyatékhoz való tartozása vitás, vitás igény alapján pedig hagyatéki zárlatnak helye nincsen: mindezeknél fogva a kért iratok beszerzésének mellőzéseivel, mivel azok beszerzése nem szükséges, a jelen ügy elintézése késedelmet szenvedne, folyamodók kérelmükkel elutasítandók voltak (*Lippai kir. járásbiróság*).

A kir. tábla az elsőbiróság végzését megváltoztatja akként, hogy a Lippán 1906. évi június hó 9-ik napján elhalt M. A. után Lippán 1906. évi június 12-én felvett hagyatéki leltárban össze nem írt, a M. Gy.-nak és neje M.-nak birtokában levő 55,508 K 93 f készpénzre a hagyatéki zárlatot az 1894: XVI. t.-cz. 91. § alapján elrendeli; ha pedig M. Gy. és M. az 55,508 K 93 f-t előadni nem tudnák, az eszeiben végrehajtás terhével kötelesek ezt az összeget hagyatékbírói létbe helyezni; egyszersmind a kir. ítélőtábla az elsőbiróságot utasítja, hogy a jelen végzés jogerőre emelkedése után a zárlat foganatosítása tárgyában megfelelően intézkedjék. A M. A. után maradt hagyatékra a zárlatkérők törvényes, míg M. Gy. és M. végrendeleti öröklés czimén, tehát egymással ellentétes igényeket támasztván; a hagyaték peressé vált és perre utasítás folytán a zárlatkérők a végrendeleti örökösök ellen az öröklési keresetet beadták. A hagyaték leltározása és tárgyalása alkalmával a zárlatkérők ismételtén előterjesztették, hogy a hagyatéki leltárban felvett vagyonton felül még leltározassék M. A. után a végrendeleti örökösök által örökhagyó takarékbetéteiből kivett és mintegy 80,000 K-ra tett készpénz összeg is, amelynek létezését és azt, hogy az örökhagyót illetett betétekből bármit is elhallgattak volna, a végrendeleti örökösök tagadásba vették. Minthogy azonban a zárlati kérvényhez 10% alatt mellékelt büntető bírósági határozatban említett, a zárlati tárgyaláson 11% alatt csatolt kihallgatási jegyzőkönyv és a 2% alatti öröklési perbeli elleniratban foglalt beismerés-

sel igazolva van, hogy a végrendeleti örökösök 51,903 K 43 f és 3605 K 50 f örökhagyónak takarékbetéteiből felvettek és saját céljaikra fordítottak: minthogy ez a pénz is peres hagyatékot képez és arra a felek ellentétes öröklési igényeket támasztván, az 1894: XVI. t.-cz. 91. §-ban a hagyatéki zárlat elrendelésére előirt feltételek fenforognak, a jelen esetben annál inkább, mert a végrendeleti örökösök a leltározás és hagyatéki tárgyalás során a fenti értékek létezését eltitkolták és csakis az ellenük lefolytatott büntető eljárásban és az öröklési perben adott 2% alatti elleniratukban ismerték be azt, hogy az 55,508 K 43 f és 3605 K 50 f örökhagyó nevén elhelyezett takarékbetétekből kivették és saját céljaikra fordították; minthogy zárlatkérők a végrendelet valódiságát a hagyatéki tárgyaláson tagadásba vették és így törvényes öröklési igényük jogosága nem valószínűtlen: az elsőbíróság végzését megváltoztatni és a kért hagyatéki zárlatot elrendelni kellett. (Temesvári kir. tábla.)

A kir. Curia a másodbíróság végzésének megváltoztatásával, az elsőbíróság végzését hagyja helyben. A végrendelet ellenében öröklési igényt támasztott T. Gy. és T. M. már a hagyatéki tárgyalás folyamán azt állítván, hogy a hagyatékhoz tartozóknak kell tekinteni azokat az összegeket, melyeket pótlóan a perre utasítás s a per folyamatba tétele után leltározatni kértek, minthogy ez a kérelmük a hagyatéki eljárás folyamán tekintetbe nem vétetett s ugyanők a perre utasítás folytán a végrendelet érvénytelenítése és a hagyaték állagának megállapítása iránt a pert folyamatba tették, a tények ilyen állásában annak eldöntése, hogy az örökhagyó hagyatékához, a leltározott javakon felül, mily követelések tartoznak, a perben hozandó ítélet tárgyát képezheti. Erre való tekintettel és súlyt helyezve arra, hogy T. Gy. és M. olyan értékekre vonatkozóan kérik a hagyatéki zárlat elrendelését, amelyek az örökhagyó birtokában annak halála idején még nem voltak és amelyek ezen oknál fogva a hagyatéki leltárba összeírva nem is lettek, minthogy az 1894: XVI. t.-cz. 91. § rendelkezése értelmében a hagyatéki zárlat, a szükséges egyéb feltételek fenforgása esetén, csakis a hagyatéki leltárba felvett olyan hagyatéki vagyona rendelkezhető el, melynek a hagyatékhoz tartozása nem vitás: a másodbíróság végzésének megváltoztatásával, az elsőbíróság végzése volt helybenhagyandó. (Curia 1909. június 25. 2666. sz.)

Telekkönyvi rendtartás.

176. A telekkönyvi rendtartás 88. §-ának c) pontja szerint kereskedelmi könyvkivonat alapján zálogjog előjegyzésének csak úgy van helye, ha a kivonat alapjául szolgáló kereskedelmi könyv különleges bizonyító ereje még fennáll; ebből pedig, figyelemmel a KT. 31. §-ára következik, hogy a kereskedelmi könyv bejegy-

zéseiből ki kell tünni, hogy azok kereskedelmi ügyletből eredő bejegyzések. Mivel azonban a könyvkivonat az egyenleg és kamatokon kívül csak ily tételeket tartalmaz: „számla értékpapírokért“, ezen tételek pedig arra nézve, hogy a bejegyzés alapjául szolgáló jogügylet kereskedelmi ügylet-e, semmiféle tájékoztató támpontot nem nyújt, annál kevésbé pedig bizonyítékot: ennél fogva e könyvkivonat a telekkönyvi rendtartás 88. §-ának c) pontja szerint zálogjog előjegyzésére nem alkalmas. (Curia 1909. május 21. 1050/1909. sz.)

*

177. Az utóörökösöket kijelölő s a telekkönyvben feljegyzett rendelkezés az elidegenítés és terhelés tilalmát is magában foglalja. Ez a feljegyzés tehát zálogjog szerzésének telekkönyvi akadályául szolgál. Ellenben a feljegyzett utóöröklési jog korlátozó hatálya az ingatlanok haszonélvezetére ki nem terjed, s így az említett jogra vonatkozó bejegyzés a zálogjog bekebelezésének telekkönyvi akadályául nem szolgálhat. (Curia 1909. május 11. 1483/909. sz.)

Czégügyek. Váltóóvás.

178. A kérvényhez csatolt helyhatósági bizonyítvány szerint a Hazslinszky és társa könyvnyomda megalapítása óta „Szent László“ nyomda néven vezetetik. A „Szent László“ czégtoldat a czégvalódiság elvébe nem ütközik; az a kereskedelmi életben szokásos pusztá jelzőnek tekintendő, melynek célja az üzletnek más üzletekből való könnyebb megkülönböztetése, végeredményében tehát magának az üzletnek közelebbi meghatározása. Az olyan czégtoldatot pedig, mely az üzlet minősége és terjedelme tekintetében kétséget nem támaszthat s a kereskedelmi verseny tisztességét sem sérti, a K. T. 11. §-a megengedi. A czégtoldat bejegyzését nem gátolhatja az a körülmény sem, hogy folyamodó az eddigi czég használatát szerződés útján szerezte (K. T. 12. §), mert a toldat nem elválaszthatatlan része a czégnek, amint tehát a czégtulajdonos a toldatot elhagyhatja, ekként czégéhez a K. T. 11. §-nak megfelelő toldatot csatolhat. (Budapesti tábla 1909. szeptember 23. 2352. sz.)

*

179. A czégbejegyzések kihirdetésére felügyelő ministeri biztos részéről kifogásolt „Hungária“ czégtoldás a czégvalódiság elvébe nem ütközik s a kereskedelmi verseny tisztességét sem sérti, következően az a kereskedelmi életben szokásos olyan pusztá jelzőnek tekintendő, amelynek célja az üzletnek más üzletektől való könnyebb megkülönböztetése, végeredményében tehát magának az üzletnek közelebbi megjelölése, ilyen czégtoldások használatát pedig a K. T. 11. §-a megengedi. (Curia 1909. augusztus 9. 604. sz.)

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

180. A végrendelet megtekintéséből megállapítható, hogy azon a végrendelező aláírását követő részében vakarás van. Gr. W. F. alperes kifejezetten beismeri, hogy a végrendeleten a vakarást ő eszközölte a végrendelező tudtával és egyenes kívánságára, de a végrendelettről pusztán K. és U. tanuk névaláírását vakarta ki és iratta alá helyettük gr. W. H. és br. R. H.-val, mint tanukkal; azt vitatja azonban, hogy ennek a végrendelet érvényére mi befolyása sincs, mivel a végrendelet, mint sajátkezűleg írt és aláírt okirat az 1876: XVI. t.-cz. 32. §-a alapján reá, mint házastársra vonatkozó intézkedésében tanuk alkalmazása nélkül is érvényes, minélfogva súlytalan az, hogy a végrendeletet aláírt tanuk közül kettőnek névaláírását kivakarta és másokkal helyettesítette. A felperesek szerint a végrendelet a vakarás következtében megfosztott bizonyító erejétől, s hogy a vakarás helyén a végrendelezőnek olyan nyilatkozata is állott, amelyből megállapítható volt volna, hogy az okirat nem tartalmaz hatályos végintézkedést. Arra nézve, hogy a vakarás és javítás az örökhagyó tudtával és beleegyezésével történt, az alperes elfogadható bizonyítékot fel nem hozott, az tehát az örökhagyó tényével összekötetésbe nem hozható. A végrendelet érvényességéhez szükséges, hogy az az örökhagyónak saját komoly és határozott akarata legyen, amiről a végintézkedésnek írásba foglalása esetén csak azon esetben lehet szó, ha ez az okirat össztartalmából, minden kétséget kizáró módon megállapítható. Nincs ugyan olyan törvényes rendelkezés, amely kimondaná azt, hogy a végrendeleten eszközölt vakarások, törlések, javítások a végrendeletet érvénytelenné teszik, de az okiratokkal való bizonyítás szabályai szerint kétségtelen, hogy az okiratokon eszközölt ilyenmű változtatások az okiratokat aggályosakká teszik; miből következik, hogy olyan írásbeli magánvégrendelet alapján, melyben vakarások és javítások láthatók, a végrendelet szerinti öröklés biróilag csak azon esetben állapítható meg, ha bizonyítva van, hogy az okirat össz tartalma, az azon történt változtatás dacára, az örökhagyónak komoly és határozott végakarátát tartalmazza s azon a vakarással vagy javítással változtatás nem történt. Az eziránybani bizonyítás teljes mérvben az alpereseket terheli. Ez a bizonyítás pedig teljes sikerűnek csak azon esetben volna biróilag elfogadható, ha a végrendeletnek a vakarás és javítás előtti teljes tartalma megfelelően bizonyíthatnák, mert csak ezen esetben volna a végrendelet teljes tartalma alapján eldönthető, hogy a végrendelettről készített okirat a végrendelező komoly és határozott és emellett jogilag hatályos végakarátát tartalmazza. Ezekből az következik, hogy alpereseknek és elsősorban gr. W. F. elsőrendű alperesnek nem elég azt bizonyítaniok, hogy a végrendeleten eredetileg K. és U.-nak, mint tanuknak névaláírása is rajta

volt, hanem azt kellene bizonyítaniok, hogy a vakarások helyén ezeken kívül a végrendelezőnek egyéb nyilatkozata nem volt, s ennek a bizonyításától a jelen esetben nem mentheti fel őt a következtetés abban az irányban, hogy a végrendeletnek kivakart helyén a hely szűk volta miatt más, mint a nevezett két tanu aláírása nem is állhatott, mivel a kir. Curia ezt a következtetést, minden kétséget kizáróan, helyesnek el nem fogadhatja, mivel az eredeti végrendelet gondos megvizsgálása után úgy találja, hogy nem tekinthető kizártnak az, hogy a végrendelet kivakart helyén a nevezett tanuk névaláírása mellett még a végrendelezőnek olyan rövid nyilatkozata is állhatott, ami a végrendeletet jogi hatályától megfosztani alkalmas volt. Az alperesek és gr. W. F. alperes azonban ezen lényeges és ügydöntő körülményekre nézve megfelelő bizonyítékot nem szolgáltatottak. Ugyanis a végrendeletet aláírt tanuk a végrendelet tartalmát nem ismerték, sőt L. tanu még azt sem tudta, hogy végrendeletet írt alá tanukép, arról pedig, hogy a végrendeletnek tartalma mi volt, s aláírásuk előtt való szöveg mit tartalmazott, sem L. tanu, sem U. tanu mit sem adott elő. Ilyen körülmények közt teljes megnyugvással nem lévén megállapítható az, hogy az örökhagyónak írásbeli magánvégrendelete az ő valódi, határozott és jogilag is hatályos végakarátát tartalmazza, ezt a végrendeletet, mint kiváltságos végrendeletet, a hátrahagyott házastárs javára tett intézkedéseiben is érvénytelennek kimondani s a másodbiróság ítéletét a rendelkező rész értelmében megváltoztatni kellett.

Ezekből folyóan téves a másodbiróságnak az az álláspontja, mintha a végrendeleten eszközölt vakarásoknak a végrendelet érvényességére kihatása nem volna; mindannak dacára helyesen mellőzte a másodbiróság gr. W. F. alperes érdemtelenségének megállapítását egyéb indokaiból és azért, mert a végrendelet a fentiek-nél fogva nem azon az alapon mondatott ki érvénytelennek, mert gr. W. F. alperes a végrendeletet megmásította, hanem azon az alapon, hogy a perdöntő körülményekre nézve bizonyítási kötelezettségének eleget nem tett, és mert különben is a végrendeletnek gr. W. F. alperes által történt megmásítása a végrendelet szerint jogosultak hátrányára nem szolgált.

Ennek pedig, valamint annak, hogy az örökhagyó végrendelete egészben érvénytelennek kimondatott, következése az, hogy a hagyatéokra nézve egészben a törvényes öröklés rendje áll be, miért is ezt ki kellett mondani. (Curia 1909. április 29. 750. sz.)

*

181. Az 1888 augusztus 23-án elhalt P. B.-né az ugyanazon évi július 15-én tett végrendeletében vagyona felett akként intézkedett, hogy $\frac{5}{8}$ telkéből $\frac{4}{8}$ ingatlan Ferencz fiáé, az $\frac{1}{8}$ telek-ingatlan s a v—i $\frac{1}{2}$ hold szőlő pedig Mária leányáé legyen,

mindazonáltal a végrendelet 3. pontjában foglalt azzal a meghatározással, hogy azon esetre, ha netán gyermekei közül egyik elhalna, úgy annak örökrésze a túlélőt illesse, ha pedig mindkettő elhalna, akkor a leánya örökrésze tulajdonjogilag Sz. F.-é legyen, a fiú részét pedig élethossziglan élvezze az apja, ennek halála után pedig tulajdonjoga felperes egyházra szálljon.

Az ezen végrendelet alapján kinevezett örökösök részére az örökség megnyilván, az részükre, és pedig minden megszorító rendelkezés nélkül korlátlanul át is adatott; továbbá mindkét örökös, P. F. 4 éves korában, P. M. 7 éves korában elhalt. Az ügy ilyen állásában a felperes által érvényesíteni kívánt utóöröklési jog megbirálása szempontjából eldöntés tárgyát képezi az a jogkérdés, vajjon a végrendelet 3. pontjában felvett rendelkezés utóörökösnevezést, avagy csupán közönséges helyettesítést foglal-e magában. Az utóörökösnevezésnek, illetve hitbizományi helyettesítésnek lényege abban áll, hogy az örökös az örökhagyónak rendelkezése értelmében köteles a reá szállott örökséget halála után vagy egyéb esemény bekövetkezése esetében, illetőleg bizonyos idő múlva más megnevezett örökösnek, tehát a hitbizományilag helyettesített utóörökösnek átengedni; ily értelmű rendelkezést azonban a végrendelet 3. pontjában felvett intézkedés nem foglal magában, mert örökhagyó ezzel az intézkedéssel csak arra az esetre rendelkezett, ha az általa célzott örökösnevezés a kijelölt örökösök elhalálása következtében hatályba nem léphetne. Nyilvánvaló tehát, hogy örökhagyó végrendelete nem a felperes javára rendelt utóörökösnevezést, hanem csupán közönséges és pedig oly értelmű örökös-helyettesítést foglal magában, melynek értelmében az örökösül kinevezett gyermekeit kölcsönösen egymásnak, s azonkívül Ferencz gyermekének a felperest, Mária leányának pedig Sz. F. másodrendű alperest nevezte ki helyettes örököseiké. Minthogy pedig az örökhagyó által rendelt örököshelyettesítés azáltal, hogy a kijelölt örökösök az örökség megnyílta idejében életben voltak és az örökséget — habár a végrendelet rendelkezéseinek félretételével — el is fogadták, hatálytalanná vált, ennél fogva a felperes az örökhagyó végrendelete alapján a maga számára semmiféle jogot nem származtathat, s éppen ezen indokból annak vizsgálata, vajjon a végrendelet készítésénél az előírt alaki kellékek megtartottak-e, a felperes keresetének elbirálása szempontjából közömbössé vált. (Curia 1909. május 11. 995. sz.)

*

182. Az a kérdés, hogy a már jogerősen feljegyzett utóörökösödési jog mennyiben hatályos, perenkívüli uton el nem dönthető. Csak a puszta elidegenítési és terhelési tilalom törölhető, mint hatálytalan bármelyik érdekelt fél kérelmére abból az okból, hogy az a 74. sz. polg. döntvényben foglalt kellékeknek meg nem

felel, ellenben ez a szabály nem terjeszthető ki egyéb tulajdoni korlátozásokra, amelyeknek az elidegenítési és terhelési tilalmon kívül, mint az utóörökösödési jognak is egyéb tartalma is van. (Curia 1909. május 11. 1446. sz.)

*

183. Az örökös az örökhagyó hitelezőivel nem dologi adós-ként áll szemben, hanem személyesen felel az örökhagyó tartozásaiért, mégis azzal a korlátozással, hogy a tartozásokat az általa örökölt javak értékét tulfizetni nem köteles. Ha tehát az örökölt javakat az örökös természetben bírja is, az örökhagyó hitelezője nem kényszeríthető arra, hogy ezekből a javakból szerezzen magának kielégítést, hanem azt igényelheti, hogy az örökös örökségének értékén belül a végrehajtási alap korlátozása nélkül köteleztessék a fizetésre. (Budapesti tábla 1909. július 7. G. 209/3. sz.)

*

184. Az örökhagyó végrendeletének per tárgyává tett következő rendelkezése: „Ha, Isten őrizzen, az egyik fiam törvényes utód nélkül meghalna, öröklí a másik“ — ugyanegy értelmű azzal, hogy ha egyik fiam törvényes utód nélkül meghalna, utána öröklí a másik. Ez a rendelkezés azonban azt tételezi fel, hogy a törvényes utód nélkül meghalt gyermek már megszerezte azt a vagyont, amelyben az utána való öröklés a túlélő másikat megilleti, mert különben ez a másik nem örökölhette a másiknak vagyonában. Már ebből is következik, hogy az örökhagyó vitás rendelkezésében a felek részére kölcsönösen megállapított utóöröklés és pedig attól függő utóöröklés foglaltatik, hogy a korábban elhalt testvérnek törvényes utódja ne maradjon, azonban kitünik ez abból a további körülményből is, hogy a végrendelet keltekor az örökösül nevezett két fiugyermek egyike 7, másika pedig 9 éves volt, ha tehát az ekkor 66 éves és öt hónap múlva elhalt örökhagyó az ő rendelkezését, illetve az egyik fiunak a másik után való öröklését attól tette függővé, hogy a korább elhaltnak törvényes utóda ne legyen, úgy tekintettel arra, hogy fiai az ő halála előtt — az ő és a fiuk koránál fogva — csak valószínűtlenül, de minden valószínűséggel még az ő halála után juthatnak törvényes utódhoz, úgy a vitatott rendelkezésnek nem lehet más értelme, mint hogy az örökhagyó az ő halála utáni időre is szabályozta fiai egymásutáni öröklését. Ezekhez képest a vitatott rendelkezésben nem egyszerű, hanem hitbizományi helyettesítés, vagyis utóöröklés foglaltatik, miért is a másodbiróság ítéletét ezeknél az okoknál fogva ennyiben helybenhagyni kellett. Minthogy azonban az, hogy az utóöröklés csak a felek 24 éves koráig legyen hatályos, sem a vitatott rendelkezésben nem foglaltatik, sem a végrendelet egyéb

rendelkezéseiből meg nem állapítható; s minthogy ellenkezően épen abból, hogy az örökösül nevezett fiugyermekek 24 éves koruk betöltése után is, törvényes utód nélkül halhatnak meg s így az utóöröklés esete és egyedüli feltétele utóbb is beállhat: az utóöröklés időbeli, illetve a felek korbéli határához kötöttnek nem tekinthető, miért is e részben a másodbiróság ítélete megváltoztatandó volt. De megváltoztatandó volt a másodbiróság ítélete annyiban is, amennyiben az utóöröklési jog a felek mindegyikének egész örökségére lett megállapítva, mert az utóöröklés a felek köteleSRészt nem sértheti s a kiskorut megillető köteleSRész utóöröklési joggal megfelelő egyenérték nélkül gyámhatósági jóváhagyással sem terhelhető. (Curia 1909. május 25. 2260. sz.)

*

185. Meg lévén állapítva a cséplőgépnek közszerzeményi minősége, annak jövedelme a házasságnak megszűnéséig — tehát ebben az esetben a peres felek házasságának 1906. október 17-én történt jogerős felbontásáig, nem pedig a felebbezési bíróság téves felfogása szerint a házaselek önkéntes különválásának időpontjáig — közszerzeményt gyarapítja ugyan, de ezzel a jövedelemmel a közösen szerzett vagyont számadás nélkül kezelő férj — és nem, mint a felebbezési bíróság ítélete tévesen megjelöli: főszerző férj — szabadon rendelkezhetik. A feleség tehát ennek az időközi jövedelemnek, mint a közszerzemény önálló alkotórészének megosztását ép oly kevéssé követelheti, amint hogy a férj nem követelheti az illető közszerzeményi vagyonalaktság megszerzéséért a házasság tartama alatt kifizetett összegeknek közszerzemény címén visszatérítését, illetve az ő javára beszámítását. A házasság tartama alatt ugyanis — a közszerzemény címén a házaselek közös tulajdonaként a telekkönyvbe bejegyzett ingatlan kivételével — nincs látható közszerzemény, mivel ez a bevételekkel folyton gyarapodik, a kiadásokkal pedig folyton csökken és épen ezért állandó joggyakorlatunk szerint a közszerzemény állaga csakis a házasság megszűnésekor állapítható meg ama különbség alakjában, amely a házastársaknak a házasság megkötésekor birt minden közös vagyona és ugyanazoknak a házasság megszűnésekor kimutatható mindennemű adósságtól teljesen mentes tiszta vagyona közt van. Ebben az esetben tehát a gépnek keresménye csak akkor lenne közszerzemény címén a peres felek között felosztható, ha az önálló vagyonalaktrész alakjában egészen vagy részben a házasság megszűnésekor a valóságban kimutathatóan meg lett volna. (Curia 1909. június 8. G. 71. sz.)

*

186. Tekintettel alperesnek társadalmi állására: építőmester özvegye és tekintettel különösen az örökhagyó és az alperes által közösen szerzett vagyon nagyságára: csak az ingatlanok értéke is 296,000 korona, illetőleg arra, hogy alperes a néh. férjének ily nagy vagyont segített szerezni, tekintettel végül alperesnek idősebb, tehát jobb ellátást és gondosabb ápolást igénylő korára: alperest lakásra, tartásra és ruházatra szorított özvegyi jog címén sem illethetné évi 3506 korona 75 fillérenél kisebb összeg, miért is felperest keresetével elutasítani kellett. (Curia 1909. szeptember 2. 2056. sz.)

*

187. Minthogy a kötbér nem kártérítési jellegű, hanem jogszabály szerint az elvállalt teljesítési kötelezettség biztosítására szolgál és az 1877:VIII. t.-cz. nemcsak a kölcsön, hanem egyáltalában a készpénzbeli tartozásokra írja elő, hogy a kamat a többi mellékikötménnyel a kötbérrel együtt sem haladhatja meg a tőke 8°/o-át és parancsolólag írja elő azt is, hogy a bíró 8°/o-nál magasabb kamatot meg nem állapíthat: megfelel a jogszabályoknak a felebbezési bíróságnak az az ítéleti rendelkezése, hogy alperest kamat és kötbér címén együttvéve csak a tőke 8°/o-ában marasztalta el. (Curia 1909. június 11. G. 81. sz.)

*

188. Az olyan árverési vevő, aki az árverési feltételeknek eleget téve, csak azért jutott az elárverezett ingatlan tulajdonához, mert az 1881:LX. t.-cz. 174. §-ának ellenére az árverés befejezésekor nem nevezte meg megbízóját s nem írta alá az árverési jegyzőkönyvet, mint ennek a megbízónak meghatalmazottja, nem tekinthető a megbízónak részére, hanem a maga részére vevőnek és így a tulajdonjog is őt nem megbízotti minőségben, hanem saját nevében létesített jogügylet alapján illeti. Nem változtat az ily jogügylettel megszerzett tulajdonosi minőség az a körülmény sem, hogy kötelmi jogi alapon esetleg a megbízó a tulajdonos ellen fordulhat és igényelheti a megállapodásellenesen szerzett tulajdonnak részére való átruházását, mert ebben az esetben is a megbízottnak saját részére szerzett tulajdona fog átszállni alkalmas jogszerző címén a megbízóra, ha a dologjogi átruházás, a bekebelezés is végbemegy. Mindezekből azonban az következik, hogy az idézett 174. § rendelkezéseinek megkerülésével a megállapodásellenesen tulajdont szerzett megbízottnak olyan egyoldalu nyilatkozata, hogy ő a törvény rendelkezésénél fogva kénytelenül megszerzett tulajdont átengedi, illetőleg visszaengedi megbízójának, nem pótolja a kétoldalu szerződést, mely nélkül alkalmas jogszerző cím hiányában telekkönyvi bekebelezés el nem rendelhető. (Budapesti tábla szept. 9. 4032. sz.)

Lapszemle.

A mostoha anya özvegyi joga a Curia gyakorlatában a Jogtudományi Közlöny f. évi 22. számában *dr. Kiss Albert* kassai jogakad. tanár által közétett ismertetés szerint ujabban az eddigőtől lényegesen eltérő elbírálásban részesül. Míg ugyanis az özvegyi jog terén általában a Curia a rendi különbség kiküszöbölésére törekedett, addig az 1840: VIII. t.-cz. ama rendelkezését, hogy a mostoha özvegyi joga megszorítás esetén a hagyaték egy gyermekrészenek haszonélvezete, a nemes, a honoratior és a városi polgár özvegyeire alkalmazhatónak nem tartja. Ez ma már állandó gyakorlatnak mondható. Így a Curia 4979/908: „... mert az örökhagyó nemes volt és hivatali állásánál fogva a honoratiorok közé tartozott... a másodbiróság helyesen mellőzte a jobbágyok öröklését szabályozó 1840: VIII. t.-cz.-et és helyesen alkalmazta az ideiglenes törvénykezési szabályok 16. §-ában visszaállított, a nemesek utáni öröklést szabályozó egyéb törvényeket, melyek, nevezetesen a HK. I. 98., 90. cz.-ek alapján kifejlődött gyakorlat értelmében... a nemes és honoratior özvegyi joga nem különbözik az édes anya özvegyi jogától...”

Továbbá 1908. január 8., 2722/197, mindkét alsóbirósági ítélet megváltoztatásával kimondja a Curia, hogy a városi polgárok özvegyeire a volt jobbágyok özvegyeinek özvegyi tartásáról szóló 1840: VIII. t.-cz. 18. §-a nem alkalmazható; minhogypedig örökhagyó és neje, az alperes állandóan Szolnokon laktak s az örökhagyó városi polgár volt, az id. t.-cz. alapján felperesnek mostoha anyjuk özvegyi jogának egy gyermekrészenre való megszorítását nem követelhetik, hanem csakis mint leszármazó örökösök, az örökhagyó özvegyének özvegyi jogát társadalmi állásának megfelelő lakás és tartására szoríthatják... amennyiben a vagyoni jövedelme az özvegy lakására és tartására szükséges összeget meghaladná.

A Curia ezen újabb gyakorlata gyökeres szakítás a régivel: a rendi különbség föltámasztását jelenti az özvegyi jog terén. A Curia az özvegyi jog tételes forrásaiban jelentkező föntebb már vázolt ellentételek kiküszöbölését a jogmagyarázat segítségével többé nem tekinti feladatának. Ellenkezőleg a régi jogforrások szóhangzását szigorúan az ott megszabott területre vonatkoztatja. Tehát a Curia

szerint az 1840: VIII. t.-cz. csupán a volt jobbágyok özvegyeire nyerhet alkalmazást. Már a városi polgárok özvegyi is a Hármaskönyvben szabályozott nemesi özvegyi jog rendelkezései alá esnek. Vajjon helyesebb-e a Curia új gyakorlata a réginél s így indokolt volt-e a szakítás a multtal, a már-már megállapodott régi praxisal? Ha ezt a kérdést abból a szempontból tesszük vizsgálat tárgyává, hogy a tételes jog forrásait a bíróság úgy köteles alkalmazni, amint szólanak, szóval ha a bíróság jogkörébe csak a jogalkalmazást, s az objectiv jog fejlesztésének, módosításának feladatát és jogát a törvényhozó hatalom jogkörébe utaljuk, amint elméletileg kétségtelenül így áll a dolog: akkor az újabb felsőbirói gyakorlatot helyeselnünk kell.

Azonban a rendi különállásnak a magánjog terén való feltámasztását a modern életben helyeselni nem lehet. A nemes és honoratior, a városi polgár, a volt jobbágy fogalmi nem bírnak többé a mai jogéletben azzal a szabatos ismérvekkel, melyek a rendi Magyarország jogéletében kétségtelenül megvoltak. Ily jogi cathegoriák új életre keltése a XX. században kellő gyakorlati szükség nélkül — különösen egy már megállapodott ellenkező birói gyakorlat megdöntésével — pusztán szabatosabb jogmagyarázat érvényesítése végett anachronismus, mely többet árt, mint használ. De van ezenkívül egy más szempont is, amely súlyosan esik a latba. A bíróság szerepe, feladata egészen más, ha codexet kell alkalmaznia, vagy ha oly szokásos jogot, mely kiépitve nincs még, csak mintegy fundamentuma van lerakva. Ily jogrendszerben — minő magyar anyagi magánjogunk nagyobb része — a bíróra hárul a jogfejlesztés feladata is. Hogy ezt sikerrel teljesíttesse, a jogmagyarázat terén szabadabb kezét kell biztosítania magának, mint aminő meg van engedve egy modern codex alkalmazójának. Birói gyakorlatunk eddig élt is e joggal, s el is kell ismerni, hogy magánjogunk rendszeres kiépitése elsősorban a birói gyakorlat érdeme. E nézőpontból tekintve a dolgot, némjaggályokat kelthet a felsőbirói gyakorlat új iránya, mely — úgy látszik — nem számol ama magasabbrendű feladatokkal, melyek a kir. Curiára magánjogunk rendszerbe öntése körül ma is nehezednek.

Közlemények.

Az egyetemi alapítványok képvisellete hagyatéki tárgyaláson. Egy hagyatéki ügyben, melyben a Budapesti Kir. Magyar Tudományegyetem és a József-Műegyetem egy-egy ösztöndíj-alapítvánnyal voltak érdekelve, az egyetemi tanács magánügyvédet bízott meg a Tudományegyetem jogi képviselétével. Az ellenérdekű örökösök képviselője a hagyatéki eljárás folyamán kifogásolta a Tudományegyetem ügyvédvállási jogosultságát, hangoztatván, hogy az egyetem jogi képvisellete a közalapítványi kir. ügyigazgatóság hatáskörébe tartozik. Az ügy ennek folytán a közalapítványi kir. ügyigazgatóság felettes hatóságához, a vallás- és közoktatásügyi ministeriumhoz került. A minister arra való utalással, hogy érvényben lévő jogforrásaink értelmében az egyetem jogi képviselétére a közalapítványi kir. ügyigazgatóság van hivatva, leiratában arról értesítette az egyetemi tanácsot, hogy abbéli intézkedését, melylyel az egyetem jogi képviselétét magánügyvédre bízta, nem veszi tudomásul, nincs azonban kifogása az ellen, hogy a tanács által megbízott ügyvéd a közalapítványi kir. ügyigazgatóság helyettesítési meghatalmazása alapján mint az ügyigazgatóság helyettese járjon el.

*

Elvált házastársak gyermekeinek elhelyezése iránt a gyámhatóság a belügyministernek 31052/1909. sz. rendelete értelmében nem a gyámi, hanem a házassági törvény rendelkezéseire képest köteles határozni. „Az esetben, ha a válóperben ítélt bíróság a gyermekelhelyezés iránt nem határozott s az iratokat további intézkedés végett az 1894:XXXI. t.-cz. 96. §-a értelmében a gyámhatósághoz teszi át, a gyámhatóság határozathozatalánál, az 1894. évi XXXI. t.-cz. 95. §-ában a bíróságra nézve irányadó elveket köteles szem előtt tartani. Megerősíti ezt a törvényjavaslat vonatkozó indokolása (1892. orsz. gyűl. irományok XV. köt. 234. l.), mely szerint az esetben, ha a bíróság az iratokat a gyámhatósághoz teszi át határozathozatal czéljából, „nem szorul külön hangsúlyozásra, hogy a bíróilag már megállapított és eldöntött ténykörülmények a gyámhatósági eljárásra vonatkozó praejudiciumot képeznek s azoknak újjólág önálló vizsgálatába és megállapításába a gyámhatóság nem bocsátkozhatik“, valamint „természetes, hogy

az előbbi szakaszokban felállított szabályok a gyámhatóságra is kötelezők, mert a bíróság számára azokban megállapított hatáskör a jelen szakasz esetében teljesen a gyámhatóságra száll át.“ Ehhez képest a gyámhatóságok törvényellenesen jártak el, amidőn a fenforgó esetben az 1877:XX. t.-cz. 13. §-ának és nem az 1894. évi XXXI. t.-cz. 95. §-ának alapul vétele mellett határoztak, miért is az alsófokú határozatokat megsemmisíteni s új törvényszerű elsőfokú határozat hozatalát elrendelni kellett“.

*

A csődön kívül köthető kényszeregyezésről előadói tervezet készült az igazságügyminister megbízásából. A tervezet, mely, mint az Igazságügyi javaslatok Tára-nak 7-ik száma, most küldetett szét az igazságügyministerium részéről, 39 szakaszból áll, amelyhez indokolás van fűzve, mely nagy alapossággal és jogi tudással ismerteti a kényszeregyezés intézményét. Hazánkban a csődön kívüli kényszeregyezés kérdése eddigelé a hirlapi szellőztetés keretén túl nem ment. 1884. év óta ez intézményt az üzletvilág mind sürűbben szorgalmazza. Az 1892. évi törvénytervezet véleményezés végett kiadatván az ország ügyvédi, kereskedelmi és iparkamaráinak, azok a javaslat szükséges volta kérdésében általánosságban igen kedvezően nyilatkoztak. Az összes, ugy ügyvédi, mint kereskedelmi és iparkamarák a javaslat mellett foglaltak állást és a javaslatnak törvényerőre való emelését kívánatosnak tartják. Ugyanily értelemben nyilatkoztak egyéb érdekképviselői testületek. Ami a javaslat egyéb érdekképviselői rendelkezését illeti, általában azon elv lett követve, hogy amennyire ez lehetséges, az egyes szakaszok megalkotásánál az 1881: XVII. t.-cz.-nek a kényszeregyezésre vonatkozó rendelkezései fentartassanak.

*

Személyi hírek. Kinevezettek kir. közjegyzőkké *dr. Leidl Emil* szabadkai kir. közjegyzőhelyettes Gyöngyösre, *dr. Orosz Endre* budapesti kir. közjegyzőhelyettes Kunszentmártonba, *dr. Paár Lajos* tatai kir. közjegyzőhelyettes Nagyigmándra és *dr. Nádosy Gábor* budapesti kir. közjegyzőhelyettes Tatára. Áthelyeztetett *dr. Matisz Dezső* körmöcbányai kir. közjegyző Vácra. Állásáról lemondott *Bartal György* pozsonyi kir. közjegyző.